

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
І ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОНСАЛТИНГ КОРПОРАТИВНИХ
БІЗНЕС-ОРГАНІЗАЦІЙ»**

**Харків
2019**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
І ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОНСАЛТИНГ КОРПОРАТИВНИХ
БІЗНЕС-ОРГАНІЗАЦІЙ»**

для студентів
другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 051 «Економіка»
спеціалізації «Бізнес-консалтинг»
заочної форми навчання

**Харків
2019**

Плани практичних занять і завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Консалтинг корпоративних бізнес-організацій» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-консалтинг» заочної форми навчання / уклад. О. В. Овсієнко. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 35 с.

У к л а д а ч О. В. Овсієнко

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(протокол № 5 від 14. 05. 2019 р.)*

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2019

1. ЗАГАЛЬНІ ПОРАДИ

Корпоративна форма організації бізнесу є доволі складною та потребує значних зусиль щодо збалансування соціально-економічних інтересів усіх учасників корпоративних відносин. Законодавством багатьох країн світу встановлюються особливі вимоги до ведення та оприлюднення корпоративної звітності, забезпечення прозорості системи корпоративного управління. Відповідно зростає попит на фахівців у сфері консалтингу, здатних здійснювати підтримку та супроводження функціонування корпоративних бізнес-організацій на усіх етапах їх життєвого циклу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Консалтинг корпоративних бізнес-організацій» є особливості надання консалтингових послуг у сфері корпоративної діяльності, загальні закономірності корпоративного управління.

Мета – формування системи наукових поглядів на організацію консалтингу корпоративних бізнес-організацій, економіко-правових компетентностей у сфері управління корпоративним бізнесом, регулювання соціально-економічних відносин між стейкхолдерами, принципалами та менеджерами.

Основні завдання:

- засвоєння головних принципів консалтингу корпоративних бізнес-організацій, що дозволяє майбутнім фахівцям приймати обґрунтовані рішення щодо організації та функціонування корпоративного сегмента економіки;

- вивчення закономірностей функціонування корпоративного бізнесу, принципів побудови корпоративних структур, що є передумовою ефективного консалтингового супроводу управління акціонерним товариством, визначення та розподілу компетенцій між керівними органами корпорації;

- усвідомлення проблеми конфлікту інтересів посадових осіб акціонерного товариства та його принципалів і з'ясування на цій основі механізмів подолання опортунізму найманих управлінців, дисциплінування їх в інтересах власника, а також способів мінімізації агентських витрат;

- розуміння соціально-економічної ролі стейкхолдерів у

корпорації, що становить підґрунтя гармонізації соціально-економічних інтересів акціонерів корпорації та груп заінтересованих осіб, а також є ефективним способом протидії зловживанням під час реорганізації акціонерних товариств;

- орієнтування в основних законодавчих та нормативних актах, які регламентують діяльність корпоративних підприємств в Україні та за її межами;

- набуття навичок консультативної діяльності у сфері управління фінансовою діяльністю корпорації, формування та реалізації дивідендної політики;

- оволодіння методологією самостійного аналізу корпоративних відносин з метою використання здобутих знань у майбутній професійній діяльності.

При вивченні навчальної дисципліни «Консалтинг корпоративних бізнес-організацій» у студентів мають бути сформовані такі предметні компетентності:

знання закономірностей функціонування корпоративного бізнесу, принципів побудови корпоративних структур; теоретико-методологічних основ корпоративного консалтингу, методологічних розбіжностей між агентською теорією та теорією заінтересованих сторін; закономірностей соціально-економічних відносин між принципалами, стейкхолдерами та менеджерами корпорації; національних та міжнародних стандартів корпоративного управління; предметного поля консалтингу у сфері управління корпоративними бізнес-організаціями; завдань корпоративного управління, принципів розбудови системи управління корпоративними структурами; економічних та правових засад діяльності органів, що здійснюють корпоративне управління підприємством; функцій, повноважень та особливостей організації загальних зборів акціонерів, наглядової ради, правління, ревізійної комісії; повноважень суб'єктів державного регулювання корпоративних відносин та їх ролі у регулюванні корпоративного середовища; закономірностей емісії, розміщення та обігу цінних паперів корпорації, а також особливостей їх застосування у фінансовій діяльності корпорації; системи корпоративної звітності, нормативно-правових вимог до її змісту та оприлюднення; змісту, завдань, форм та типів корпо-

ративного контролю, особливостей здійснення внутрішнього та зовнішнього аудиту; принципів формування корпоративної культури, її місця та ролі у системі корпоративного управління;

уміння здійснювати порівняльний аналіз різних моделей корпорації, оцінку їх переваг та недоліків, специфікацію корпоративних прав; визначати природу конфлікту інтересів у корпорації, а також форми його прояву, основні напрями фінансової діяльності корпорації, зміст управлінських заходів, спрямованих на оптимізацію структури капіталу корпорації; аналізувати показники ефективності корпоративного управління, рейтинги корпоративного управління, зовнішнє середовище корпоративного управління, канали розповсюдження та передачі корпоративних прав;

здатність до аналізу чинників, що впливають на розподіл балансу економічної влади у корпорації між акціонерами, менеджерами та заінтересованими особами;

навички консалтингової діяльності у сфері розробки та запровадження кодексів корпоративної поведінки.

У структурі дисципліни «Консалтинг корпоративних бізнес-організацій» виокремлено два змістових модулі.

Перший модуль «*Теоретико-методологічні основи корпоративного консалтингу*» має на меті сформувати систему наукових поглядів на організацію та функціонування підприємств корпоративного сектору економіки. Метою опрацювання матеріалу першого модуля є засвоєння теоретичних засад корпоративного консалтингу, принципів організації консалтингу корпоративних бізнес-організацій. Студенти мають опанувати теорії корпоративного управління, засади розбудови корпоративних структур, з'ясувати особливості національних моделей корпорацій, закономірності соціально-економічних відносин між принципалами, стейкхолдерами та менеджерами корпорації. Особливе значення має вивчення національних та міжнародних стандартів корпоративного управління. Такі відомості є важливою умовою та методологічною основою корпоративного консалтингу, необхідним підґрунтям для ефективного консалтингової діяльності у сфері корпоративного управління, гармонізації соціально-економічних інтересів учасників корпоратив-

них відносин, розробки механізмів подолання опортунізму найманих управлінців, дисциплінування їх в інтересах власника, визначення способів мінімізації агентських витрат.

Другий модуль *«Консалтинг корпоративної діяльності»* містить теми прикладного характеру. Його предметом є розкриття закономірностей корпоративної діяльності бізнес-організацій, що дає можливість: надавати фахові консультації щодо організації управлінської діяльності у корпораціях, визначення функцій та повноважень органів управління акціонерним товариством, розподілу обов'язків між керівними органами корпорації для ефективної взаємодії між ними; здійснювати консультаційний супровід засідань загальних зборів, правління, ревізійної комісії, наглядової ради акціонерного товариства; розробляти критерії оцінки ефективності корпоративного управління; аналізувати рейтинги корпоративного управління. Під час роботи над матеріалами модуля студенти оволодівають сучасними методиками формування корпоративної культури, покращення корпоративного іміджу, способами контролю за акціонерною власністю, набувають навичок аналізу фінансово-економічної діяльності корпорації, знань нормативно-правових вимог щодо складання та оприлюднення фінансової звітності. Усе це – запорука подальшої ефективної роботи у сфері консалтингу корпоративних бізнес-організацій. Здобуті знання є важливою методологічною передумовою успішного засвоєння дисциплін, пов'язаних з економікою та організацією консалтингової діяльності, економічною діагностикою та аналітикою у бізнес-консультуванні, менеджментом та маркетингом послуг бізнес-консалтингу.

На практичні заняття виносяться теми, які узагальнюють основні питання курсу.

Кращій підготовці до занять і більш глибокому засвоєнню навчального матеріалу сприяє виконання завдань для самостійної роботи: формулювання відповідей на питання теоретичні і тестові для самоконтролю, виконання практичних завдань, підготовка рефератів, опрацювання рекомендованої літератури.

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 3. Учасники корпоративних відносин

План

1. Суб'єкти корпоративних відносин та їх функції.
2. Внутрішнє та зовнішнє середовище корпорації.
3. Групи заінтересованих осіб та їх участь у корпоративному управлінні.
4. Соціально-економічна та правова природа конфлікту інтересів у корпорації. Форми прояву корпоративних конфліктів.
5. Система показників відповідальності Ф. Ніколса як механізм балансування інтересів корпорації та її стейкхолдерів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Запитання для самоконтролю

1. Які суб'єкти беруть участь у корпоративних відносинах? Чи всі вони впливають на розподіл корпоративних ресурсів?
2. Охарактеризуйте права та обов'язки акціонерів та менеджерів.
3. Що таке внутрішнє та зовнішнє середовище корпорації?
4. Що таке групи заінтересованих осіб? Хто до них входить? Яку роль відіграють стейкхолдери корпорації у корпоративному управлінні?
5. Як виникають конфлікти інтересів у корпорації? Опишіть форми прояву корпоративних конфліктів.
6. Які чинники впливають на розподіл балансу економічної влади у трикутнику «акціонери – менеджери – заінтересовані особи»?
7. Які механізми застосовуються для балансування соціально-економічних інтересів учасників корпоративних відносин?
8. Опишіть систему показників відповідальності Ф. Ніколса та розкрийте її роль у зменшенні корпоративної конфліктності.

Практичні завдання

1. Визначте, у чому полягають соціально-економічні інтереси учасників корпоративних відносин та заповніть таблицю 1.

Таблиця 1 – Соціально-економічні інтереси учасників корпоративних відносин

Суб'єкти корпоративних відносин	Соціально-економічні інтереси суб'єктів корпоративних відносин	Вигоди для корпорації, пов'язані з реалізацією інтересів суб'єкта	Ризики для корпорації, пов'язані з реалізацією інтересів суб'єкта
Менеджери			
Акціонери			
Фінансові інститути			
Споживачі			
Постачальники			
Держава			
Інші (за вибором студента)			

2. Ознайомтеся з матеріалами дослідження «Моніторинг рейдерських атак в Україні за січень-лютий 2015 р.», проведеного Українським інститутом дослідження екстремізму, за посиланням: <http://uire.org.ua/wp-content/uploads/2015/03/Reyderstvo-doslidzhennya-UIRE.pdf>

Дайте відповіді на питання:

1. Які сфери бізнесу найбільше потерпають від рейдерства? Чому?

2. Які загрози зумовлює рейдерство для розвитку бізнесу?

3. Яких засобів протидії рейдерству вживають сучасні корпорації?

Тестові питання

1. *Величина витрат для інвесторів корпорації, зумовлених відділенням права власності від права контролю, називається:*

а) трансакційними витратами;

- б) агентськими витратами;
- в) операційними витратами;
- г) постійними витратами;
- д) перемінними витратами.

2. *Конфлікт інтересів «принципал – агент» обумовлений тим, що:*

- а) дії агента спрямовані в інтересах принципала;
- б) дії агента суперечать інтересам принципала;
- в) дії агента суперечать інтересам суспільства;
- г) дії принципала суперечать інтересам суспільства;
- д) дії принципала суперечать інтересам стейкхолдерів.

3. *Міноритарні акціонери – це власники:*

- а) великих пакетів акцій;
- б) незначних за розміром пакетів акцій;
- в) контрольних пакетів акцій;
- г) блокуючих пакетів акцій;
- д) привілейованих акцій.

4. *Економічна сутність корпоративного конфлікту інтересу полягає у:*

- а) факті порушення «корпоративного інтересу» на користь індивідуального чи групового;
- б) можливості виникнення ситуації, коли постає питання вибору між інтересом корпорації в цілому та іншим інтересом;
- в) зниженні прибутковості корпорації;
- г) зниженні капіталізації корпорації;
- д) порушенні порядку сплати податків.

5. *Власників великих пакетів акцій називають:*

- а) міноритарними акціонерами;
- б) мажоритарними акціонерами;
- в) принципалами;
- г) агентами;
- д) стейкхолдерами.

6. *Нерівність у можливостях власників з різними за розміром пакетами акцій впливати на діяльність корпорації зумовлює конфлікт між:*

- а) принципалом та агентом;
- б) принципалами та стейкхолдерами;
- в) міноритарними та мажоритарними акціонерами;
- г) принципалами та найманими працівниками;
- д) агентами та найманими працівниками.

7. *Грінмейл – це:*

- а) корпоративний шантаж, принцип якого заснований на придбанні міноритарієм акцій з подальшою пропозицією продати ці акції дорожче;
- б) корпоративний шантаж, принцип якого заснований на придбанні міноритарієм акцій з подальшою пропозицією продати ці акції дешевше;
- в) кодекс корпоративної поведінки;
- г) корпоративне захоплення, яке полягає у недружньому поглинанні;
- д) комплаєнс електронної кореспонденції менеджменту.

8. *Протиправну поведінку, спрямовану на встановлення управлінського контролю над юридичною особою або на набуття прав на наявне у них майно, що супроводжується нанесенням шкоди фізичним або юридичним особам, а також публічно-правовим утворенням, називають:*

- а) грінмейлом;
- б) комплаєнсом;
- в) рейдерством;
- г) акціонерними зборами;
- д) корпоративною соціальною відповідальністю.

9. *Засобом оберненого зв'язку, що підтверджує належне виконання агентських обов'язків, виступають:*

- а) щорічні звіти менеджерів;
- б) фінансова звітність та висновок зовнішнього аудиту;
- в) щорічні звіти ради директорів;

- г) тези виступу менеджерів на зборах трудового колективу;
- д) дані реєстру акціонерів.

10. *Наукова та практична цінність моделі Ф. Ніколса полягає у тому, що вона дозволяє:*

- а) максимізувати прибуток корпорації;
- б) мінімізувати витрати корпорації;
- в) знайти точку беззбитковості;
- г) оцінити майбутню вартість поточних грошових надходжень;
- д) здійснювати пошук точки балансування інтересів корпорації та різних заінтересованих у його діяльності осіб.

11. *Якщо власник суттєвої участі задіяний в управлінні корпорацією:*

- а) його економічна влада значно збільшується, здатність протистояти впливу груп заінтересованих осіб (профспілки, державні органи) зростає;
- б) його економічна влада значно зменшується, здатність протистояти впливу груп заінтересованих осіб (профспілки, державні органи) зростає;
- в) його економічна влада значно збільшується, здатність протистояти впливу груп заінтересованих осіб (профспілки, державні органи) зменшується;
- г) його економічна влада значно зменшується, здатність протистояти впливу груп заінтересованих осіб (профспілки, державні органи) зменшується;
- д) він не може впливати на баланс інтересів у корпорації.

12. *Високий рівень концентрації власності у корпорації призводить до:*

- а) дисбалансу економічної влади у корпорації: уся її повнота належить стейкхолдерам за майже нульових агентських витрат;
- б) дисбалансу економічної влади у корпорації: уся її повнота належить блокхолдерам за майже нульових агентських витрат;

- в) дисбалансу економічної влади у корпорації: уся її повнота належить агентам за майже нульових агентських витрат;
- г) ігнорування прав мажоритарних акціонерів;
- д) збільшення заробітної плати менеджерів.

Список рекомендованої літератури

Бутенко Н. В. Організаційно-економічний механізм управління партнерсько-корпоративними відносинами. *Бізнес Інформ*. 2015. № 5. С. 248–254.

Бухвалов А. В. Классика теории корпоративного управления. *Вестник Санкт-Петербургского университета*. Серия 8. 2004. Вып. 4. С. 99–117.

Доуден П., Филиппс Н. Доверие стейкхолдеров: авторское видение глобального этического принципа ведения бизнеса. *Проблемы теории и практики управления*. 2015. № 9. С. 25–32.

Ігнатєва І. А., Гарафонова О. І. Корпоративне управління: підручник. Київ: Центр учб. літ., 2013. 600 с.

Корпоративне управління в Україні: процеси формування та розвитку: монографія / Н. А. Хрущ та ін.; за наук. ред. Н. А. Хрущ; Хмельн. нац. ун-т. Київ: Кафедра, 2012. 299 с.

Радева М. Інституціональне середовище корпоративного сектору економіки. *Інституціональний вектор економічного розвитку*. 2014. Вип. 4(2). URL: http://inst-vector.com.ua/wp-content/uploads/2014/05/3_21-28.pdf (дата звернення: 20.02.2018).

Сердюков К. Г. Організація стратегічного управління акціонерним товариством в умовах трансформації корпоративного контролю. *Управління розвитком*. 2017. № 1–2. С. 89–94.

Сметанко О. В. Удосконалення процесу внутрішнього аудиту причин шахрайства в системі корпоративного управління. *Економічний форум*. 2015. № 3. С. 424–430.

Тамбовцев В. Л. Стейкхолдерская теория фирмы в свете концепции режимов собственности. *Российский журнал менеджмента*. 2008. Т. 6. № 3. URL: http://www.cfin.ru/management/strategy/orgstr/stakeholder_theory.shtml (дата звернення: 20.02.2018).

Черпак А. Є., Шершньова З. Є. Ефективність корпоративного управління в цільових моделях власників корпоративного капіталу та інших стейкхолдерів. *Бізнес Інформ.* 2015. № 6. С. 215–222.

Методичні поради

Розгляд першого питання доцільно розпочати з визначення *суб'єктів корпоративних відносин*. За ступенем впливу на процес розподілу ресурсів їх можна поділити на: осіб, залучених до системи владних відносин (менеджери, великі акціонери, кредитори, значущі постачальники, власники адміністративних ресурсів); осіб, які мають значний вплив, але не мають можливості віддавати накази (акціонери, члени ради директорів, найбільш значущі стейкхолдери); осіб, які взаємодіють з корпорацією, але вплив яких на розподіл ресурсів майже нульовий (міноритарні акціонери, стейкхолдери). Необхідно з'ясувати роль та соціально-економічні інтереси кожного учасника у процесі розподілу корпоративних ресурсів, а також проаналізувати вигоди та збитки, отримані або понесені корпорацією під час реалізації соціально-економічних інтересів кожного суб'єкта корпоративних відносин.

У другому питанні слід зупинитися на характеристиках *зовнішнього та внутрішнього середовища корпоративних відносин*. Важливо усвідомити, як впливає на корпорацію зовнішнє середовище прямої та непрямой дії. Корисним буде визначити фактори макросередовища, які корпорація має відстежувати для того, щоб правильно оцінювати пов'язані з ними загрози чи зиски при розробці підприємницької стратегії; встановити роль суб'єктів мікросередовища у діяльності корпорації, а також дослідити вплив контактних аудиторій на функціонування корпорації.

Під час опрацювання третього питання варто зосередитися на економічному змісті поняття «*стейкхолдери*», якими є фізичні та юридичні особи, які мають легітимний інтерес у діяльності організації, тобто певною мірою залежать від неї або можуть впливати на неї. Важливо зрозуміти інституціональне

підгрунтя участі конкретних стейкхолдерів у розподілі корпоративних ресурсів, а потім на цій основі виявити, чому соціально-економічні інтереси стейкхолдерів беруться до уваги у сучасній теорії та практиці корпоративного управління. Радимо поміркувати над тим, чи завжди стейкхолдери мають інституційно закріплені можливості впливати на діяльність корпорації.

У четвертому питанні потрібно з'ясувати *соціально-економічну та правову природу конфлікту інтересів у корпорації*. При цьому слід розрізняти можливості виникнення ситуації, коли постає питання вибору між інтересом корпорації в цілому та іншим інтересом, та факт порушення «корпоративного інтересу» на користь індивідуального чи групового. Надалі необхідно встановити причини корпоративних конфліктів, які найчастіше обумовлені специфікою корпоративних прав учасників корпоративних відносин. Доцільно також проаналізувати різні типи корпоративних конфліктів (внутрішні та зовнішні; «білі» та «чорні»; корпоративні суперечки, корпоративні захоплення, корпоративний шантаж) та форми їх прояву, а також передбачити зміст заходів, покликаних пом'якшити конфліктність у корпорації.

Роботу на п'ятих питаннях належить розпочати з огляду можливих механізмів управління корпоративними конфліктами. Одним з них є *система показників відповідальності Ф. Ніколса*, що дозволяє знайти точки балансування інтересів корпорації та її стейкхолдерів. Важливо засвоїти, що у моделі Ф. Ніколса корпорація та заінтересовані особи поєднуються двома типами зв'язків: внесками та стимулами. Якщо внески заінтересованих осіб перевищують стимули, то існує ситуація їх незадоволення й потенційного конфлікту інтересів. Слід усвідомити, що сучасна корпорація – зона перманентного конфлікту інтересів, тому серцевиною процесу корпоративного управління завжди є балансування соціально-економічних інтересів у трикутнику «принципал – агент – стейкхолдери».

Тема 6. Консалтинг фінансової діяльності корпоративних бізнес-організацій

План

1. Управління фінансовою діяльністю корпорації: сутність, цілі, напрями.
2. Капітал корпорації та його структура. Оптимальна структура капіталу.
3. Цінні папери, емітовані корпорацією, та їх застосування у фінансовій діяльності корпорації.
4. Обіг цінних паперів корпорації. Реєстр акціонерів.
5. Дивідендна політика як складова політики корпоративного управління акціонерним товариством.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Запитання для самоконтролю

1. Назвіть та поясніть цілі управління фінансовою діяльністю корпорації.
2. Які джерела фінансування корпорації Вам відомі?
3. Яку структуру має капітал корпорації? Що таке оптимальна структура капіталу корпорації?
4. Які види цінних паперів може емітувати корпорація? Яким чином вони застосовуються у фінансовій діяльності корпорації?
5. Як здійснюється обіг цінних паперів корпорації? Навіщо акціонерне товариство купує власні акції?
6. Як обліковуються цінні папери корпорації? Що таке реєстр акціонерів? Як отримати доступ до нього?
7. Що таке дивідендна політика? Які різновиди дивідендної політики Вам відомі?

Практичні завдання

1. Акціонерне товариство «ГАМА-ПЛЮС» випустило 1000 привілейованих акцій номіналом 60 грн. За умовами емісії

мінімальний річний прибуток за акціями встановлено на рівні 25 % від їх номіналу. Чистий прибуток товариства, з якого сплачуються дивіденди, склав 30000 грн. Визначте суму дивідендів за привілейованими акціями, а також прибуток на прості акції.

2. За рік акціонерне товариство отримало прибуток у розмірі 10 млн грн. Кількість випущених акцій – 100000 штук. Визначте величину нерозподіленого прибутку та дивідендів на одну акцію, якщо на дивіденди спрямовано 70 % прибутку після сплати податків. Яка сума дивідендів залишиться у акціонера після сплати податків?

3. Визначити розмір прибутку та цінність акції, якщо дивідендний вихід ПАТ «Молоко» складає 50 %. За даними поточного року курсова вартість акцій номіналом 10 грн становить 4,3 грн, а сума дивідендів за один квартал попереднього року дорівнювала 5 грн.

4. Акції ПАТ «Фінпромбанк» номіналом 1000 грн продавалися на початку року за курсовою вартістю 4000 грн за акцію. Дивіденд за рік був оголошений у розмірі 10 % річних. Визначити реальну прибутковість за рівнем дивідендів акцій, придбаних на початку року.

5. Проаналізуйте опціонну програму та програму участі у власності як форми винагород менеджерів. Чим відрізняються такі програми? Які переваги та недоліки вони мають? Коли краще застосовувати опціонні програми, а коли програми участі у власності? Яку програму слід обрати для підвищення ефективності корпоративного управління? Заповніть таблицю 2.

Таблиця 2 – Порівняння різних форм винагород менеджерів

Курс 1 акції компанії Z на 01.01.2018 – 100 грн	
<i>Опціонна програма</i>	<i>Участь у власності</i>
Менеджеру надається право на купівлю 10000 акцій компанії Z 01.01.2018 за ціною 110 грн	Менеджер «преміюється» 10000 акціями компанії Z 01.01.2018 за ціною 80 грн
Позитивний розвиток Курс 1 акції компанії Z на 01.01.2019 – 120 грн	
Премія менеджера =	Премія менеджера =
Негативний розвиток Курс 1 акції компанії Z на 01.01.2019 – 95 грн	
Премія = 0	Премія менеджера =

Тестові питання

1. *Мінімальний розмір статутного капіталу акціонерного товариства в Україні:*

- а) 5 млн грн;
- б) 20 тис. доларів США;
- в) 20 тис. доларів США за курсом, встановленим НБУ на момент створення (реєстрації) акціонерного товариства;
- г) 1250 мінімальних заробітних плат виходячи із ставки мінімальної заробітної плати, що діє на момент створення (реєстрації) акціонерного товариства;
- д) 1250 прожиткових мінімумів, встановлених на момент створення (реєстрації) акціонерного товариства.

2. *Різниця між сукупною вартістю активів корпорації та вартістю її зобов'язань перед іншими особами називається:*

- а) статутним капіталом;
- б) власним капіталом;
- в) нерозподіленим прибутком;
- г) чистим грошовим потоком;
- д) резервним капіталом.

3. Резервний капітал корпорації не використовується для:

- а) покриття збитків;
- б) збільшення статутного капіталу;
- в) виплати дивідендів за привілейованими акціями;
- г) удосконалення організаційної структури бізнесу;
- д) погашення заборгованості у разі ліквідації.

4. Ринкова вартість акції – це:

- а) величина, що вказана на бланку акції;
- б) вартість, за якою акція реалізується (продається) на первинному ринку;
- в) розмір власного капіталу, що припадає на одну акцію;
- г) ціна, за якою акції продаються та купуються на ринку; саме за цією ціною вони котируються на вторинному ринку цінних паперів;
- д) відношення ринкової вартості до номіналу, що виражається у процентах.

5. Зменшення загальної кількості акцій одного випуску відповідно до заданого коефіцієнта водночас із пропорційним збільшенням номінальної вартості акцій називається:

- а) дробленням цінних паперів;
- б) консолідацією цінних паперів;
- в) конвертацією цінних паперів;
- г) погашенням цінних паперів;
- д) блокуванням цінних паперів.

6. Розмір власного капіталу, який припадає на одну акцію, називається:

- а) курс акції;
- б) ринкова вартість акції;
- в) балансова вартість акції;
- г) номінальна вартість акції;
- д) емісійна вартість акції.

7. Додатковий випуск цінних паперів – це випуск, що проводиться з метою:

- а) збільшення статутного фонду товариства;

- б) збільшення кількості акцій товариства;
- в) збільшення прибутку товариства;
- г) збільшення кількості акціонерів;
- д) покращення відносин зі стейкхолдерами.

8. Курс акції – це:

- а) величина, що вказана на бланку акції;
- б) вартість, за якою акція реалізується (продається) на первинному ринку;
- в) розмір власного капіталу, що припадає на одну акцію;
- г) ціна, за якою акції продаються та купуються на ринку; саме за цією ціною вони котируються на вторинному ринку цінних паперів;
- д) відношення ринкової вартості до номіналу, що виражається у процентах.

9. Викуп цінних паперів емітентом у такі терміни та за такою ціною, що передбачені умовами випуску, називається:

- а) дробленням цінних паперів;
- б) консолідацією цінних паперів;
- в) конвертацією цінних паперів;
- г) погашенням цінних паперів;
- д) блокуванням цінних паперів.

10. Дивіденд – це:

- а) різниця між ціною акції, що відповідає її номіналу, та реально сплаченою за неї ціною, меншою за номінал;
- б) грошові платежі, що виплачуються акціонерним товариством своїм власникам у зв'язку з розподілом прибутку;
- в) нерозподілений прибуток корпорації;
- г) активи корпорації;
- д) чистий грошовий потік.

11. Вартість, за якою акція реалізується (продається) на первинному ринку, називається:

- а) курс акції;
- б) ринкова вартість акції;

- в) балансова вартість акції;
- г) номінальна вартість акції;
- д) емісійна вартість акції.

12. *До показників, що характеризують результати фінансово-господарської діяльності компанії, відносять:*

а) ступінь захищеності прав акціонерів; рівень участі заінтересованих осіб, ступінь розкриття інформації; рівень захисних заходів від поглинання компанії;

б) динаміку обсягу реалізації товарів; динаміку прибутку від звичайної діяльності до оподаткування; динаміку статутного капіталу;

в) рівень ризику «розмивання» частки акціонерів у статутному капіталі; ступінь обґрунтованості введення трансфертного ціноутворення; ступінь імовірності банкрутства; рівень ризику від реорганізації компанії;

г) корпоративний рейтинг;

д) обсяг сплачених корпорацією податків.

Список рекомендованих джерел

Деєва Н. Е. Корпоративне управління і фінансовий ринок: проблеми теорії та практики: монографія. Донецьк: Ін-т економіки пром-сті НАН України, 2011. 523 с.

Ігнат'єва І. А., Гарафонова О. І. Корпоративне управління: підручник. Київ: Центр учб. літ., 2013. 600 с.

Мальська М. П., Мандюк Н. Л., Занько Ю. С. Корпоративне управління: теорія та практика: підручник. Київ: Центр учб. літ., 2012. 360 с.

Пуртов В. Ф., Третяк В. П., Кудінова М. М. Корпоративне управління: підручник. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. 364 с.

Черпак А. Є., Шершньова З. Є. Ефективність корпоративного управління в цільових моделях власників корпоративного капіталу та інших стейкхолдерів. *Бізнес Інформ.* 2015. № 6. С. 215–222.

Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та

фондового ринку. URL: <http://www.ssmsc.gov.ua> (дата звернення: 22.02.2018).

Методичні поради

При вивченні першого питання необхідно усвідомити, що у системі теоретичних концепцій та моделей, які визначають мету й основні параметри фінансової діяльності корпорації, найбільш значущою за сучасних умов є *концепція управління вартістю компанії* (value based management, VBM). *Модель VBM* – це система принципів фінансового аналізу, націлена на виявлення змін в інвестиційній вартості компанії шляхом оцінки створеного протягом року прибутку. Оскільки вважається, що метою функціонування корпорації є підвищення добробуту її власників, безпосередньо пов'язане з капіталізацією компанії, усі фінансові рішення приймаються з огляду на те, як це вплине на ринкову вартість корпорації. При цьому основними напрямками фінансової діяльності корпорації є: робота з джерелами фінансування (у числі яких власний і позиковий капітали, кредитування, цінні папери) та каналами розподілу фінансів; управління основним і оборотним капіталами; фінансове планування (бюджет, бізнес-план, фінансова і бухгалтерська звітність); інвестиції (прибутковість капіталу, вартість компанії, фінансові ризики); контроль і аналіз фінансової діяльності.

Опрацювання другого питання доцільно розпочати з визначення *структури капіталу корпорації*, елементами якої є: акціонерний капітал, що складається з оплачених акцій, нерозподілений прибуток корпорації, резервний капітал і зобов'язання за випущеними борговими інструментами. Важливо звернути увагу на те, що у багатьох країнах світу на законодавчому рівні встановлені певні вимоги до величини статутного капіталу корпорації. Так, у вітчизняному законодавстві міститься норма, згідно з якою мінімальний розмір статутного капіталу акціонерного товариства становить 1250 мінімальних заробітних плат виходячи із ставки мінімальної заробітної плати, що діє на момент створення (реєстрації) акціонерного товариства. Необхідно розуміти, що *оптимальною вважається така стру-*

тура капіталу, за якої досягається максимальна вартість корпорації на фінансовому ринку за мінімальної ціни капіталу. На жаль, загальних рекомендацій щодо оптимізації структури капіталу не існує.

У третьому питанні важливо наголосити, що корпорації мають право на випуск цінних паперів, що дає їм змогу залучати фінансові ресурси. Основним типом корпоративних цінних паперів є *акції*, які можуть бути простими та привілейованими. Слід звернути увагу, що *прості акції* дають власнику право брати участь в управлінні корпорацією, тоді як привілейовані – ні. Дохідність *привілейованих акцій* є фіксованою та не залежить від величини прибутку, тоді як прості акції більш ризиковані: дохід на них залежить від величини прибутку. Важливо усвідомити способи застосування акцій у фінансовій діяльності корпорації: 1) забезпечення корпорації стартовим капіталом (первинна емісія); 2) залучення додаткових ресурсів; 3) використання під час злиття компаній. Крім акцій, корпорації можуть вдаватися до випуску боргових цінних паперів – *облігацій*. Призначення облігацій полягає у мобілізації грошових ресурсів, коли бракує власних джерел фінансування. Доцільним буде ознайомлення з методиками визначення інвестиційних параметрів цінних паперів, які дозволяють оцінити їх дохідність, зростання, безпеку та ліквідність.

Четверте питання варто розпочати зі встановлення мети, форм та типів *емісії цінних паперів корпорації*. Варто звернути увагу на розбіжності між відкритим (публічним) розміщенням акцій серед необмеженої кількості інвесторів та закритим (приватним) розміщенням серед попередньо відомих потенційних інвесторів. Слід проаналізувати *способи розміщення цінних паперів* (безпосередньо емітентом; через посередників; на аукціонах), виявити їх переваги та недоліки. Далі треба ознайомитися зі змістом *основних операцій емітента з цінними паперами*, серед яких: розміщення, викуп, дроблення, консолідація, конвертація, погашення, блокування, виплата доходів, операції, пов'язані з реорганізацією емітента. Важливо наголосити, що корпорація здійснює облік акціонерів шляхом ведення спеціального *реєстру*. Загальні правила ведення та збереження реєст-

ру акціонерів і внесення відповідних записів у нього закріплені у правових актах.

У п'ятому питанні необхідно з'ясувати мету *дивідендної політики* корпорації, яка полягає в оптимізації пропорцій розподілу чистого прибутку на поточне споживання у формі дивідендів і виробничий розвиток для максимізації ринкової вартості підприємства. Далі треба опрацювати зміст та методики розрахунку *основних показників ефективності дивідендної політики*, серед яких: коефіцієнт виплати або дивідендний вихід; рівень дохідності акцій; ставка доходу на оплачений капітал; коефіцієнт співвідношення ціни та доходу на акцію; показники зростання ринкової вартості акцій. Важливо усвідомити *принципи розробки дивідендної політики*, а саме: збалансування різноманітних інтересів акціонерів, кредиторів та самого акціонерного товариства; врахування впливу інфляції на рівень дивідендних виплат акціонерам і обсяг реінвестованого чистого прибутку підприємства, різниці інтересів дрібних і великих (стратегічних) інвесторів, асиметричної інформації, тобто різного ступеня інформованості акціонерів і менеджерів про реальний стан справ і перспективи розвитку підприємства, фактора ризику; використання частки чистого прибутку на формування резервного фонду; формування і збереження основного контингенту акціонерів, яких задовольняє дивідендна політика підприємства; розумне поєднання грошових і негрошових форм виплати дивідендів. На завершення варто розглянути різні методи нарахування дивідендів та визначити сферу їх застосування.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

підручники

Ігнатєва І. А., Гарафонова О. І. Корпоративне управління: підручник. Київ: Центр учб. літ., 2013. 600 с.

Мальська М. П., Мандюк Н. Л., Занько Ю. С. Корпоративне управління: теорія та практика: підручник. Київ: Центр учб. літ., 2012. 360 с.

Основи економічної теорії: підручник / за заг. ред. Л. С. Шевченко. Харків: Право, 2010. 448 с.

Пуртов В. Ф., Третяк В. П., Кудінова М. М. Корпоративне управління: підручник. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. 364 с.

навчальні посібники

Гудзь О. Є Корпоративне управління: навч. посіб. Київ: Держ. ун-т телекомунікацій, 2014. 123 с.

Економічна теорія: навч. посіб. / за заг. ред. Л. С. Шевченко. Харків: Право, 2016. 268 с.

Горинь М. О., Сенишин О. С., Чопко Н. С. Корпоративне управління: навч. посіб. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. 641 с.

Корпоративне управління: навч. посіб. / О. А. Гавриш та ін.; відп. ред. Н. О. Сімченко. Київ: НТУУ «КПІ», 2012. 444 с.

Основи економічної теорії у структурно-логічних схемах: навч. посіб. / за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид., змін. та допов. Харків: Право, 2013. 136 с.

Штерн Г. Ю. Корпоративне управління: навч. посіб. Харків: ХНАМГ, 2009. 278 с.

монографії

Варналій З. С. Конкуренція і підприємництво: монографія. Київ: Знання України, 2015. 463 с.

Гриньова В. М., Попов О. Є. Організаційно-економічні

основи формування системи корпоративного управління в Україні: монографія. Харків: Вид. ХДЕУ, 2003. 324 с.

Давиденко Н. М. Корпоративне управління в акціонерних товариствах: монографія. Київ: [б. в.], 2011. 355 с.

Деєва Н. Е. Корпоративне управління і фінансовий ринок: проблеми теорії та практики: монографія. Донецьк: Ін-т економіки пром-сті НАН України, 2011. 523 с.

Катькало В. С. Эволюция теории стратегического управления: монография. Санкт-Петербург: Издат. дом Санкт-Петербург. Гос. Ун-та, 2006. 548 с.

Корпоративне управління в Україні: процеси формування та розвитку: монографія / Н. А. Хрущ та ін.; за наук. ред. Н. А. Хрущ; Хмельн. нац. ун-т. Київ: Кафедра, 2012. 299 с.

Марченко О. С. Консалтингові ресурси національних інноваційних систем. *Економіко-теоретичний аналіз*: монографія. Харків: Право, 2008. 280 с.

Марченко О. С. Ринок послуг юридичного консалтингу в умовах інноваційного розвитку національної економіки: монографія. Харків: Кортес-2001, 2007. 132 с.

Марченко О. С. Сучасні підходи до управління юридичним консалтингом в умовах нової економіки масової співпраці. *Transformations in Contemporary Society: Economic Aspects*: monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2017. 348 p. P. 184–190.

Марченко О. С., Ярмак О. В. Юридичний консалтинг: сутність та роль у правовій економіці: монографія. Харків: Данилко Н. С., 2016. 243 с.

Носова О. В. Система корпоративного управління в умовах інституціонально-риночної трансформації. *Институциональная архитектура и динамика экономических преобразований*: монография / под ред. А. А. Гриценко. Харків: Форт, 2008. С. 769–784.

Паршин Ю. І. Стратегія забезпечення сталого економічного розвитку національного господарства: теорія, методологія і практика: монографія. Дніпропетровськ: Ун-т ім. А. Нобеля, 2016. 407 с.

Радева М. М. Розвиток корпоративних підприємств в

Україні: інституціональний підхід: монографія. Запоріжжя: Класич. Приват. ун-т, 2010. 335 с.

Стратегія підприємства: адаптація організацій до впливу світових суспільно-економічних процесів: монографія / А. П. Наливайко та ін.; за ред. А. П. Наливайка. Київ: КНЕУ, 2013. 454 с.

Спасибо-Фатеева І. В. Корпоративне управління: монографія. Харків: Право, 2007. 498 с.

статті

Анісімова О. М. Корпоративне управління як основа формування стабільної системи менеджменту підприємства. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2016. № 3(1). С. 64–68.

Баюра Д. О. Корпоративна реформа в Україні: системний підхід до формування ринкової соціально-орієнтованої моделі корпоративного управління. *Теоретичні та прикладні питання економіки*. 2016. Вип. 1. С. 15–22.

Благов Ю. Е. Р. Эдвард Фримен и концепция заинтересованных сторон. *Вестник Санкт-Петербургского университета*. Серия: Менеджмент. 2012. Вып. 1. С. 109–116.

Бутенко Н. В. Організаційно-економічний механізм управління партнерсько-корпоративними відносинами. *Бізнес Інформ*. 2015. № 5. С. 248-254.

Бухвалов А. В. Классика теории корпоративного управления. *Вестник Санкт-Петербургского университета*. Серия 8. 2004. Вып. 4. С. 99–117.

Доуден П., Филиппс Н. Доверие стейкхолдеров: авторское видение глобального этического принципа ведения бизнеса. *Проблемы теории и практики управления*. 2015. № 9. С. 25–32.

Молодецька О. М., Дикий І. А. Поняття та детермінанти корпоративного управління. *Економіка та держава*. 2015. № 5. С. 104–106.

Полінкевич О. М. Порівняльний аналіз моделей корпоративного управління підприємницьких структур. *Економічний форум*. 2017. № 4. С. 158–167.

Радева М. Інституціональне середовище корпоративного сектору економіки. *Інституціональний вектор економічного розвитку*. 2014. Вип. 4(2). URL: http://inst-vector.com.ua/wp-content/uploads/2014/05/3_21-28.pdf (дата звернення: 20.02.2018).

Сердюков К. Г. Організація стратегічного управління акціонерним товариством в умовах трансформації корпоративного контролю. *Управління розвитком*. 2017. № 1–2. С. 89–94.

Сметанко О. В. Удосконалення процесу внутрішнього аудиту причин шахрайства в системі корпоративного управління. *Економічний форум*. 2015. № 3. С. 424–430.

Тамбовцев В. Л. Стейкхолдерская теория фирмы в свете концепции режимов собственности. *Российский журнал менеджмента*. 2008. Т. 6. №3. URL: http://www.cfin.ru/management/strategy/orgstr/stakeholder_theory.shtml (дата звернення: 20.02.2018).

Ущাপовський К. В. Системи корпоративного управління: аналіз теоретико-методологічних підходів. *Проблеми науки*. 2014. № 10. С. 2–8.

Ущাপовський К. В. Теоретико-методологічні принципи формування стратегії підприємства. *Проблеми науки*. 2015. № 6. С. 28–34.

Фаріон Н. О. Принципи корпоративного управління: міжнародний та вітчизняний досвід. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 22. С. 134–138.

Черпак А. Є., Шерншньова З. Є. Ефективність корпоративного управління в цільових моделях власників корпоративного капіталу та інших стейкхолдерів. *Бізнес Інформ*. 2015. № 6. С. 215–222.

Donaldson T., Preston L. E. The stakeholder theory of the corporation: Concepts, evidence, and implications. *Academy of Management Review*. 2005. № 20. P. 65–91.

Інтернет-ресурси

Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/> (дата звернення: 22.02.2019).

Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua> (дата звернення: 22.02.2019).

Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/> (дата звернення: 22.02.2019).

Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 22.02.2019).

Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://www.ssmc.gov.ua> (дата звернення: 22.02.2019).

Офіційний сайт наукового журналу «Економіка України». URL: <http://www.economukraine.com.ua/index.php> (дата звернення: 22.02.2019).

Офіційний сайт збірника наукових праць «Економічна теорія та право». URL: <http://econtlaw.nlu.edu.ua> (дата звернення: 22.02.2019).

Офіційний сайт науково-теоретичного журналу «Економічна теорія». URL: <http://etet.org.ua> (дата звернення: 22.02.2019).

Офіційний сайт Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Національної академії наук України. URL: <http://www.idss.org.ua> (дата звернення: 22.02.2019).

Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua> (дата звернення: 22.02.2019).

Офіційний сайт Інституту економічних досліджень та політичних консультацій. URL: <http://www.ier.com.ua> (дата звернення: 22.02.2019).

Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org/external/> (дата звернення: 22.02.2019).

Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua> (дата звернення: 22.02.2019).

Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua> (дата звернення: 22.02.2019).

Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua> (дата звернення: 22.02.2019).

Офіційний сайт Національного інституту стратегічних

досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua> (дата звернення: 22.02.2019).

Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 22.02.2019).

Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine> (дата звернення: 22.02.2019).

Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: <https://www.wto.org> (дата звернення: 22.02.2019).

Сайт «Мережа аналітичних центрів України». URL: <http://www.intellect.org.ua> (дата звернення: 22.02.2019).

Journal website «Journal of Economic Theory». URL: <https://www.journals.elsevier.com/journal-of-economic-theory> (дата звернення: 22.02.2019).

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри економічної теорії. URL: http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=149:kafedra-ekonomichnoi-teorii&Itemid=151 (дата звернення: 22.02.2019).

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

Результати успішного засвоєння навчальної дисципліни «Консалтинг корпоративних бізнес-організацій» передбачають їх диференціацію на відмінний (відповідає підсумковій оцінці А за шкалою ECTS), типовий (В і С) і пороговий (D і E) рівні за вимогами до сформованих компетентностей.

Досягнення відмінного рівня сформованості предметних компетентностей означає відмінне оволодіння знаннями, вміннями і практичними навичками. Наявна системність знань студента. Він може вільно застосовувати отримані знання і демонструвати набуті вміння та практичні навички у складних та нетипових ситуаціях.

Типовий рівень сформованості предметних компетентностей передбачає добре або дуже добре опанування знань, вироблення умінь та практичних навичок. Студент може користуватися одержаними знаннями і виявляти здобуті вміння та практичні навички як у простих, так і складних ситуаціях. Наявний зв'язок між окремими знаннями у нього, однак відчувається недостатність умінь і практичних навичок із системного оцінювання відповідної інформації.

Пороговий рівень сформованості предметних компетентностей припускає задовільне або достатнє здобуття знань, умінь та практичних навичок. Для нього характерна фрагментарність знань. У простих, типових, стандартних ситуаціях студент може прикладати отримане, але не здатний цього зробити при підвищенні рівня складності ситуації.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Консалтинг корпоративних бізнес-організацій» виставляється у залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ ім. Ярослава Мудрого
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю несуттєвих помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34

5. ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Сутність та типи корпорацій. Базові моделі корпорацій.
2. Національні моделі корпорацій (англосаксонська, німецька, японська) та їх адаптація у вітчизняній економічній системі.
3. Організаційні форми корпоративних структур.
4. Корпоративні форми підприємництва в Україні: особливості становлення, розвитку та функціонування.
5. Корпоратизація державних підприємств України як складова національних економічних реформ.
6. Теорії корпоративного управління як методологічне підґрунтя корпоративного консалтингу.
7. Агентська теорія корпоративного управління. Поняття та складові агентських витрат.
8. Теорія заінтересованих осіб. Поняття стейкхолдерів.
9. Специфікація корпоративних прав. Інституціональні передумови набуття заінтересованими особами окремих прав.
10. Суб'єкти корпоративних відносин та їх функції.
11. Внутрішнє та зовнішнє середовище корпорації.
12. Групи заінтересованих осіб та їх участь у корпоративному управлінні.
13. Соціально-економічна та правова природа конфлікту інтересів у корпорації. Форми прояву корпоративних конфліктів.
14. Система показників відповідальності Ф. Ніколса як механізм балансування інтересів корпорації та її стейкхолдерів.
15. Стандарти корпоративного управління у міжнародній підприємницькій діяльності, їх мета та завдання.
16. Міжнародні стандарти корпоративного управління Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР).
17. Національні стандарти корпоративного управління. Кодекси корпоративної поведінки.
18. Основні напрями консалтингу у сфері управління корпоративними бізнес-організаціями.
19. Корпоративне управління: поняття, завдання, функції.

20. Апарат управління корпорацією. Структура органів управління акціонерним товариством та вимоги до її розбудови.
21. Зовнішнє середовище корпоративного управління. Канали розповсюдження корпоративних прав.
22. Державне регулювання корпоративного бізнесу: функції, форми. Суб'єкти державного регулювання корпоративного бізнесу.
23. Оцінка ефективності корпоративного управління: поняття, вимоги, основні показники.
24. Рейтинги корпоративного управління.
25. Управління фінансовою діяльністю корпорації: сутність, цілі, напрями.
26. Капітал корпорації та його структура. Оптимальна структура капіталу.
27. Цінні папери, емітовані корпорацією, та їх застосування у фінансовій діяльності корпорації.
28. Обіг цінних паперів корпорації. Реєстр акціонерів.
29. Дивідендна політика як складова політики корпоративного управління акціонерним товариством.
30. Консалтинг у сфері корпоративного контролю: зміст, призначення, завдання.
31. Інформація у системі корпоративного управління.
32. Корпоративна звітність.
33. Корпоративний контроль: поняття, завдання.
34. Внутрішній та зовнішній контроль у системі корпоративного управління.
35. Механізми контролю у системі корпоративного управління.
36. Комплаєнс-контроль у корпораціях.
37. Корпоративна культура як об'єкт консалтингу.
38. Функції корпоративної культури. Позитивна та негативна корпоративні культури.
39. Складові корпоративної культури.
40. Типологія корпоративних культур.
41. Кодекси корпоративної поведінки: поняття, призначення, вимоги до створення.
42. Корпоративна соціальна відповідальність

ЗМІСТ

1. Загальні поради.....	3
2. Плани практичних занять і завдання для самостійної роботи...7	
3. Список рекомендованих джерел.....	24
4. Критерії оцінювання рівня підготовки студентів.....	30
5. Питання до заліку.....	32

Навчальне видання

Електронне видання

**ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
І ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОНСАЛТИНГ КОРПОРАТИВНИХ
БІЗНЕС-ОРГАНІЗАЦІЙ»**

для студентів
другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 051 «Економіка»
спеціалізації «Бізнес-консалтинг»
заочної форми навчання

У к л а д а ч **ОВСІЄНКО Ольга Вікторівна**

Відповідальна за випуск *Л. С. Шевченко*

Редактор *Л. М. Рибалко*

Комп'ютерна верстка *А. В. Старжинської*